

לְאַהֲזֹאֶה, דִּהָא מֵאַתֶּר רְחִיקָא אֲתִרְעִי בְּהוּ, וְקָרִיב לֹזֶן
 לְגִבְיֵיהִי שֶׁהִפְסוּק בֵּא לְהוֹרוֹת שַׁע"י הַמְּקוֹם הַרְחוּק שֶׁל הַבֵּינָה הוּא בַּחַר בְּהֵם וְקִירַב אוֹתָם
 אֵלָיו, וְכִתִּיב וּכְן כְּתוּב עוֹד, (יְהוֹשֻׁעַ כֹּד) וְאַקָּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת
 אֲבָרְהָם מֵעֵבֶר הַנֶּהָר וְגו'. הֵנִי קָרָאִי אֵיִת לְאַסְתַּכְּלָא
 בְּהוּ, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל לָא הוּוּ יִדְעִי דָּא, וְכֹל שְׂכֵן יְהוֹשֻׁעַ
 וּבִפְסוּקִים אֵלוּ יֵשׁ לְהַתְּבוֹנֵן בְּהֵם כִּי קִשָּׁה לְמָה יְהוֹשֻׁעַ הִיָּה צָרִיךְ לֹמַר אֵת זֶה וְכִי יִשְׂרָאֵל
 וּכ"ש יְהוֹשֻׁעַ לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אֵת זֶה שֶׁהִקְב"ה בַּחַר בְּהֵם וְקִירַבֵּם אֵלָיו.

סוד הפסוק כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם

אֵלָא אֲזַרְיִיתָא כּוּלָּהּ סְתִים וְגַלְיָא, כְּמָה דְשָׂמָא קְדִישָׁא
 סְתִים וְגַלְיָא אֵלָא כֹּל הַתּוֹרָה הִיא נִגְלָה וְנִסְתָּר כְּמוֹ שֶׁהִשֵּׁם הוּי"ה נִגְלָה
 וְנִסְתָּר כִּי כְּתוּב הוּי"ה וְקוֹרְאִים אוֹתוֹ אֲדַנּו"ת, בְּגִין דְּאֲזַרְיִיתָא כּוּלָּהּ שְׂמָא
 קְדִישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אֵיִהִי סְתִים וְגַלְיָא וּבִגְלַל שֶׁהַתּוֹרָה כּוּלָּהּ
 הִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּב"ה לְכֵן הִכֹּל נִגְלָה וְנִסְתָּר כְּמוֹ הַשֵּׁם שְׁלוֹ. אֵי יִשְׂרָאֵל (דף צ"ט ע"א)
 וְיְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יִדְעִי, אֲמַאי כְּתִיב כֹּה אָמַר יְהוָה וְאִם כֵּן מָה
 שֶׁשָּׂאלְנוּ שָׂאֵם יִשְׂרָאֵל וְיְהוֹשֻׁעַ הָיוּ יוֹדְעִים אֵת זֶה אִזּוֹ לְמָה כְּתוּב כֹּה אָמַר ה' וְגו' וְהָרִי הַדְּבָרִים
 הָיוּ יוֹדְעִים וְלֹא הִיָּה צָרִיךְ לְכַךְ נְבוּאָה מֵאֵת ה'. אֵלָא וְדָאִי סְתִים דְּמִלָּה,
 טִיבוֹ סְגִי עֵבֶד קְדָשָׁא בְּרִיךְ בְּיִשְׂרָאֵל אֵלָא בְּאֵמַת הַתִּירוּץ הוּא
 שׁוּדָאִי יֵשׁ סוּד נַעֲלָם בְּדַבְרִים הָאֵלוּ כִּי טוֹבָה גְּדוּלָּה עֲשָׂה הַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, דְּאֲתִרְעִי

בְּהוּ בְּאַבְהָתָא, וְעָבִיד לֹזֵן רְתִיכָא קְדִישָׁא עֲלָאָה
 לִיקְרִיָּהּ. שהוא בחר ורצה באבותיהם והוא עשה אותם מרכבה קדושה ועליונה לכבודו,
 דהיינו שהאבות שהם בסוד חג"ת דו"א נעשו מרכבה אל הבינה והם כחוט המשולש שלא
 ינתק מהקדושה לעולם (רמ"ק), וְאַפִּיק לֹזֵן מִגּוֹ נִהְרָא עֲלָאָה יְקִירָא
 קְדִישָׁא, בּוֹצִינָא דְכָל בּוֹצִינִין, בְּגִין דִּיתְעַטֵּר בְּהוּ והוא
 הוציא את החג"ת שהוא סוד נשמת האבות, מהנהר העליון והיקר והקדוש שהוא המאור
 של כל המאורות, דהיינו שהוא יסוד דבינה והוא הוציאם בכדי שיזכו להיות מרכבה אליו
 ועי"כ הוא יתעטר ויתפאר בהם. הִנְדָּא הוּא דְכְתִיב וזהו מש"כ בפסוק, כֹּה
 אָמַר יְהוָה בְּעֵבֶר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם. דהיינו.
 הַנְּהַר: הֵהוּא נְהַר דְּאַשְׁתְּמוֹדַע, וְאַתְיִדַע שמש"כ הנהר פירושו
 שהוא אותו הנהר שניכר ונודע שהוא יסוד דבינה שממנו יצאו החג"ת שבהם אחוזים האבות
 • (מק"מ)

הפסוק מורה על הטובה שעשה הקב"ה עם ישראל שהאציל את נשמות
 האבות במקום גבוה

מֵעוֹלָם, מַאי קָא בְּעֵי הָכָא ומש"כ מעולם קשה מה בא הכתוב לומר
 בזה. אֵלָא לְאַחֲזָאָה חֲכָמָתָא. מֵעֵבֶר הַנְּהַר
 מֵעוֹלָם, אֵלָא הֵהוּא נְהַר עוֹלָם אֶקְרִי אלא הוא בא להראות על סוד
 מסודות החכמה שעל זה נאמר מעבר הנהר מעולם, דהיינו שאותו הנהר שהוא יסוד דבינה

הוא נקרא 'עולם' (מק"מ). **וְעַל דָּא וְעַל כֵּךְ כְּתוּב, בְּעֵבֶר הִנְהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, לְאַחֲזָאָה טִיבוּ וּקְשׁוּט דְעַבְד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל** דהיינו שבעבר הנהר שהוא יסוד דבינה הנקרא עולם ישבו

שם אבותיכם המושרשים בחג"ת דז"א והפסוק בא להורות על הטוב והאמת שעשה הקב"ה לישראל במה שהוא האציל את נשמות האבות במקום גבוה כזה אפילו שלא היתה להם הכנה ראויה מאחר שאבי אברהם היה תרח [קמ] (רמ"ק). **וְאָקַח אֶת אֲבִיכֶם**

אור הרשב"י

הנשמה שתכנס ברשותם, והם חיים ונוונים על ידה. לפי שהנשמה הקדושה אי אפשר לה להכרת ממקום הקדושה, כי הבורא יתברך חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אפילו נצוין קמן של נשמה קדושה, וממקום קדושתו יתברך משפיע, וממשיך מזון אל אותם הנשמות שבתוך הקליפות ההם, ומאותו השפע נותנים גם לקליפות, ולכן רודפים להחטיא את האדם, כאחד הרודף וטורח אחר מזונותיו, ולא יבוזו לנבב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב:

והנה כאשר נחרב בית המקדש, גלתה שכינה בין הקליפות, לפי שהנשמות שגלו ביניהם, אין בהם כח ויכולת לצאת מתוכם, כיון שנפנמו בחטאם. וע"כ שכינתו יתברך, אשר עליה נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה, נכנסת ביניהם כדי ללקט אותם נצוצות נשמות אשר בתוכם, ומבררת אותם ומעלה אותם למקום הקדושה, ומחדשם, ומורידם בעה"ז, כגופות האנשים. וכו' ובהיות השכינה בתוכם, מוכרח הוא שיקבלו מזון ושפע וחיות, ואין השכינה גולה ביניהם, אלא לסבת הנשמות. ולכן כל מגמתם

[קמ] וביאר האריז"ל בשער הגלגולים – הקדמה ט"ו למה מצינו היות צדיקים גדולים, בני רשעים גמורים. וכמו שמצינו באברהם, שהיה בן תרח, כומר גדול, ועושה פסילים למכור לכל העולם ולהחטיאם. ובזה יתבאר, למה הקליפות מתאווים כ"כ להחטיא את האדם, עד כי גרמו להחריב בית המקדש, ולהגלות שכינתו יתברך בין הגוים, ולהכעיס את השי"ת אשר בראם. וסוד הענין דע, כי ע"י חטאו של אדה"ר, נפלו כל הנשמות לתוך עמקי הקליפות. והנה הקליפות הם שיורי הוזהמא והפסולת שנברר מן הקדושה במיתת המלכים של אדום, כמבואר אצלינו והקליפות האלו הם בעצמם, הנקראים בשם דרגא דמותא. אבל הקדושה, היא אלהים חיים ומלך עולם, ולכן הם רודפים אחר הקדושה הנקראת חיים, כדי ליוון ולהחיות ממנה. ובעוד שהקדושה בתוכה, הם חיים ונוונים ממנה. וכשאין קדושה בתוכה, הם מתים, ואין להם חיות ושפע, ולכן הם טורחים אחר הקדושה, ומחטיאים את נשמת האדם הקדושה, כי אז גורמים אל הקדושה, ואל אותה

הלימוד היומי

את אברהם מעבר הנהר קשה, מאי קא מיירי מה הפסוק בא להורות בזה. אלא אברהם לא אתדבק ביה בהחוא נהר, כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא אלא אברהם המושרש בחסד דז"א הוא לא נדבק בבינה כמו יצחק שמושרש בגבורה דז"א בכדי לקבל את תוקף הדינים, כי אברהם עלה לחכמה שבראש קו הימין חח"ן, ויצחק עלה לבינה שבראש קו השמאל בג"ה, דהיינו שאפילו שנשמת אברהם נאצלה מהבינה אמר הקב"ה 'ואקח את אביכם את אברהם מעבר לנהר' כי לקחתי את אברהם מהקו השמאלי שבה הבינה אל החסד שבקו הימיני שהוא יונק מהחכמה, ואני נתתי לבינה הנקראת נהר את יצחק בכדי שיהיה מרכבה לגבורה היונקת מהבינה (רמ"ק).

אור הרשב"י

פגומה מאד, ולא תצא עוד מתוכם. והנה הקב"ה חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, ובפרט זו הנשמה הטהורה והמעולה, ואז שומע לקול, ומכניס במקום הרע ההוא, וכיון שיצאת מתחת ידם, הקב"ה עוזר אותה, והיא מתנערת מעפר שריפת חטאתה וטומאתה, ומכשרת במעשיה, כמרגלית המתרחצת ומראה זכותה לעיני הכל, ולא די כי אותה הנשמה נתקנת, אלא גם אביו שהולידו זוכה ע"י בנו וחזר בתשובה ע"ד מה שנתבאר אצלינו בענין איוב, שהיה גלגול תרח אבי אברהם, אשר שב בתשובה ע"י בנו אברהם. והקב"ה מרמה בקליפות, כי חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח.

היא, להמשיך הנשמות בתוכם, ולעכבם שלא יצאו, כדי שיחיו ויתפרנסו על ידם. והנה כפי גדול ערך הנשמה, כך גדול ערך השפע הנמשך אליהם. ולכן בהיות איוו נשמה יקרת הערך, אינם מניחים אותה לצאת מתוכם, וכל מגמתם לטנפה ולטמאה ככל הבא מידם, כדי לעכבה אצלם תמיד. ולפעמים שהם מתייראים אולי איזה צדיק גדול יעשה איזה מצוה גדולה, ויהיה יכולת בידו להוציא אותה הנשמה מתוכם, ולהמשיכה בטפת זרעו בהזדווגו בקדושה עם אשתו, ולכן בראותם איזה רשע פגום בתכלית, טורחים הרבה ומקטריגים לפני השי"ת על הנשמה ההיא, להכניסה בטפת זרעו המזוהמת, כדי שע"כ תתקלקל הנשמה ההיא יותר מבתחלה ותפגום בתכלית, ועי"כ תחזור לידם